

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

Leslie Engels

Colofon

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

Projectleiding:	Annelies De Raymaeker & Vanessa Vander Ginst
Leidinggevend archeoloog:	Leslie Engels
Auteurs:	Leslie Engels
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bv (tenzij anders vermeld)
Onderliggende kaartlagen:	Nationaal Geografisch instituut (NGI) of Informatie Vlaanderen ('AGIV')

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bv mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bv
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85

©2024, Studiebureau Archeologie bv

Inhoudstafel

Hoofdstuk 1 Samenvatting van het reeds uitgevoerd onderzoek	2
1.1 Archeologienota	2
Hoofdstuk 2 Veldkartering	5
2.1 Beschrijvend gedeelte	5
2.1.1 Administratieve gegevens	5
2.1.2 Archeologische voorkennis	6
2.1.3 Werkwijze	6
2.1.4 Afwijkingen t.o.v. het Programma van maatregelen (PVM)	6
2.2 Conclusie	6
Hoofdstuk 3 Proefsleuvenonderzoek	7
3.1 Beschrijvend gedeelte	7
3.1.1 Administratieve gegevens	7
3.1.2 Archeologische voorkennis	8
3.1.3 Onderzoeksoopdracht	8
3.1.4 Werkwijze	8
3.1.5 Afwijkingen t.o.v. het Programma van maatregelen (PVM)	10
3.1.6 Afwijkingen t.o.v. de Code van goede praktijk (CGP)	10
3.2 Assessmentrapport	10
3.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied	10
3.2.2 Beschrijving van de referentie-bodemprofielen	16
3.2.2.1 Pedogenetische zone 1 (HTM-C)	17
3.2.2.2 Pedogenetische zone 2 (HTM-B)	18
3.2.2.3 Pedogenetische zone 3 (A-B)	20
3.2.3 Beschrijving van de sporen	21
3.2.4 Beschrijving van de vondsten	23
3.3 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	23
3.4 Impactbepaling van de geplande werken op het bodemarchief	25
3.5 Potentieel op kenniswinst	25
3.6 Beantwoording onderzoeksvragen	25
3.7 Conclusie en afweging vervolgonderzoek	26
Hoofdstuk 4 Programma van maatregelen	28
4.1 Administratieve gegevens	28
4.2 Gemotiveerd advies	29
4.3 Gebieden Geen Archeologie	32
Bijlage	34

Hoofdstuk 1 Samenvatting van het reeds uitgevoerd onderzoek

1.1 Archeologienota

In juni 2021 werd door Studiebureau Archeologie bv een archeologienota zonder ingreep in de bodem (ID: 18801)¹ ingediend naar aanleiding van een vergunningsaanvraag voor een verkaveling van een terrein (7047m²) ter hoogte van de Gaasbeeksesteenweg te Halle (provincie Vlaams-Brabant).

De geplande werken omvatten de verkaveling van 9 loten met een oppervlakte tussen 694m² en 949m². Elke woning bestaat uit een gelijkvloers en eerste verdieping. Het gelijkvloers omvat telkens een garage met een oprit vanaf de Gaasbeeksesteenweg. Elke woning is voorzien van een voortuin met aan te planten fruitboom en achtertuin met terras. In de voortuin wordt steeds een regenwater- en septische put voorzien onder de oprit. Deze worden aangesloten op de openbare riolering. De fundering zal bestaan uit een algemene funderingsplaat met vorstrand en zal voorzien worden tot op ca. 90 cm onder het maaiveld.

De bekrachtigde archeologienota bevatte een bureauonderzoek (projectcode: 2021D139). Het projectgebied is buiten een archeologische zone gesitueerd waarbij de bodemingreep meer dan 1000m² zal bedragen en de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft bedraagt meer dan 3000 m². Op basis van de resultaten van de archeologienota werd een Programma van Maatregelen opgemaakt voor de uitvoering van een uitgesteld vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bestaande uit een veldkartering en met ingreep in de bodem bestaande uit een proefsleuvenonderzoek.

Het projectgebied situeert zich in de archeoregio van de (zand)leemstreek. Hydrografisch gezien behoort het gebied tot het Dijlebekken. De meest nabijgelegen natuurlijke waterloop is de Lubbeek die op ca. 13m ten noorden van het projectgebied loopt.

De resultaten van de archeologienota zonder ingreep in de bodem tonen aan dat het terrein gelegen is in een gebied met grote reliëfverschillen, waardoor het terrein sterk onderhevig is geweest aan bodemerosie waarbij de toplaag van de oorspronkelijke (paleo)bodem is verdwenen tot op een aanzienlijke diepte. Dit erosievlak kan al dan niet zijn afgedekt met colluvium. Omwille van de intense (historische) erosie van de leemgronden en het eeuwenlang gebruik van de gronden als akkerland wordt een lage verwachting vooropgesteld voor wat betreft de aanwezigheid van (in situ bewaarde) **artefactenvindplaatsen** uit de steentijd (jager-verzamelaars).

Het projectgebied is niet bebouwd geweest, met uitzondering van een historische weg die het projectgebied doorkruiste tot het midden van de 20^e eeuw. Langsheen het projectgebied is via een kaartstudie het Frans kampement ten tijde van de belegering van Halle door de maarschalk van Luxemburg in mei 1691 gekarteerd. Daarnaast zijn in deze zone ten zuidoosten van het terrein, in het gehucht Stroppen verschillende vondsten aangetroffen via metaaldetectie. Het gaat echter voornamelijk om munten en een pelgrimsampul. Omwille hiervan wordt de aanwezigheid van (pre)historische sporen als matig ingeschat. Rondom het projectgebied is weinig tot geen archeologisch onderzoek uitgevoerd, waardoor de kenniswinst van mogelijke **sporensites** hoog is.

¹ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/18801>

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

Op basis van het bureauonderzoek kan worden geconcludeerd dat er een archeologische verwachting bestaat voor (pre)historische archeologische waarden vanaf de metaaltijden voor het gehele projectgebied.

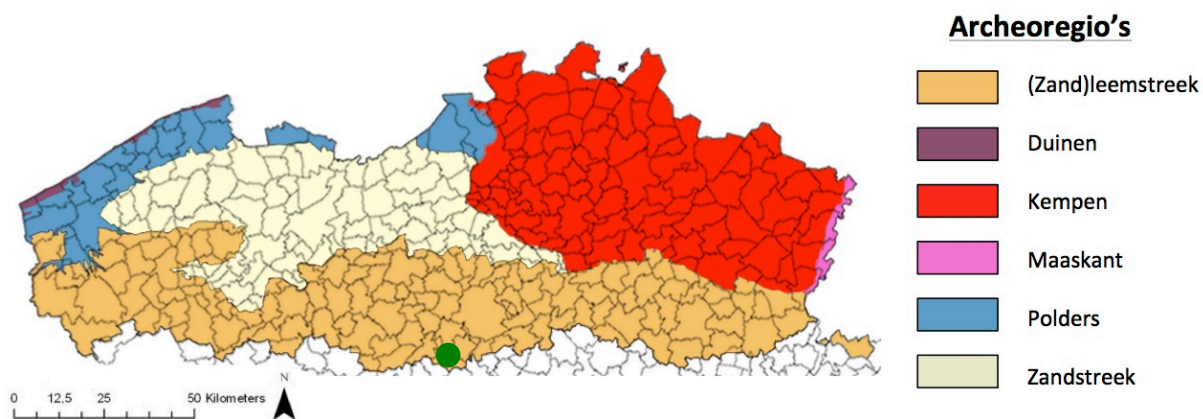

Fig. 1.1: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's².

Fig. 1.2: Uittreksel van de meest recente luchtfoto met situering van het projectgebied.

² Kaart op basis van <https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

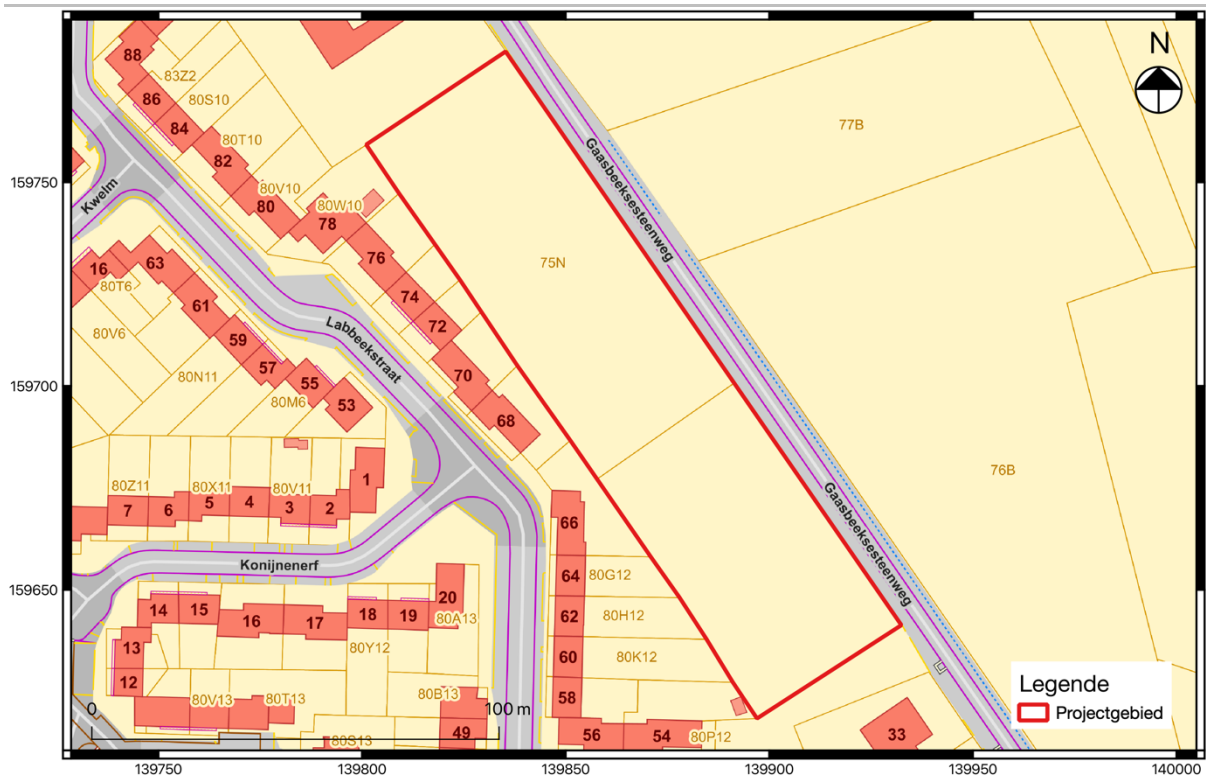

Fig. 1.3: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied.

Hoofdstuk 2 Veldkartering

2.1 Beschrijvend gedeelte

2.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2024B7
Aanleiding:	De opgemaakte nota is een uitgesteld traject van een archeologienota (ID: 18801) en kadert in een geplande omgevingsvergunning (verkaveling) met in totaal een kadastraal oppervlakte van ca. 7047 m ² . Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m ² of meer bedraagt (Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).
Erkend archeoloog:	Leslie Engels OE/ERK/Archeoloog/2020/00004 Studiebureau Archeologie bv OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Locatie:	Halle, Gaasbeeksesteenweg Bounding box: punt 1: x = 139 801, y = 159 618 punt 2: x = 139 932, y = 159 782 Halle, afd. 1, sectie B, perceel 75N en 75L
Relevante termen:	Veldkartering, leemstreek, militair kampement 1691
Bebouwde zones:	Niet van toepassing

2.1.2 Archeologische voorkennis

Op basis van het verslag van resultaten van de archeologienota (ID: 18801) kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd worden. Langsheen het projectgebied is via een kaartstudie het Frans kampement ten tijde van de belegering van Halle door de maarschalk van Luxemburg in mei 1691 gekarteerd. Daarnaast zijn in deze zone ten zuidoosten van het terrein, in het gehucht Stroppen verschillende vondsten aangetroffen via metaaldetectie. Het gaat echter voornamelijk om munten en een pelgrimsampul.. Daarom is er voor het volledige projectgebied een verder vooronderzoek in de vorm van een veldkartering in de vorm van een metaaldetectieonderzoek dat gelijktijdig met het proefsleuvenonderzoek kan uitgevoerd worden noodzakelijk.

2.1.3 Werkwijze

Het metaaldetectie-onderzoek moet gebeuren volgens de bepalingen in hoofdstuk 7.5 van de Code Goede Praktijk (versie 4.0). Een veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door visuele inspectie van een terrein.

De veldkartering wordt uitgevoerd in regelmatige raaien, er wordt gezocht met een minimale metaaldiscriminatie.. De afstand daartussen laat een terreindekkende visuele waarneming toe van vondsten, evenals een adequate inzameling daarvan. Bij de vaststelling van een vondstconcentratie wordt de afstand tussen de raaien verkleind om de spreiding van die concentratie gedetailleerd in kaart te brengen. Alle relevante vondsten worden ingezameld. Vondsten worden ingemeten door middel van een gps-toestel met een nauwkeurigheid van minimaal 2 meter.

2.1.4 Afwijkingen t.o.v. het Programma van maatregelen (PVM)

Bij de start van de uitvoering van het metaaldetectieonderzoek gelijktijdig met het proefsleuvenonderzoek bleken er grote verstoringen aanwezig te zijn binnen het terrein, waarbij er onder het maaiveld puinpakketten aanwezig waren. Hierdoor werd er geopteerd om het metaaldetectieonderzoek enkel toe te passen tijdens de aanleg van de sleuven bij het vaststellen niet verstoorde bodems. Zo werd laagsgewijs het vlak onderzocht indien er colluvium werd aangetroffen en werd het vlak onderzocht bij een Bt- of C-horizont.

2.2 Conclusie

Tijdens het metaaldetectieonderzoek van de sleuven werden er geen archeologisch relevante metaalvondsten aangetroffen. Op basis van dit onderzoek kan de aanwezigheid van militair kampement van 1691 dus niet vastgesteld worden.

Hoofdstuk 3 Proefsleuvenonderzoek

3.1 Beschrijvend gedeelte

3.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2024B6
Aanleiding:	De opgemaakte nota is een uitgesteld traject van een archeologienota (ID: 18801) en kadert in een geplande omgevingsvergunning (verkaveling) met in totaal een kadastraal oppervlakte van ca. 7047 m ² . Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m ² of meer bedraagt (Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).
Erkend archeoloog:	Leslie Engels OE/ERK/Archeoloog/2020/00004 Studiebureau Archeologie bv OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Locatie:	Halle, Gaasbeeksesteenweg Bounding box: punt 1: x = 139 801, y = 159 618 punt 2: x = 139 932, y = 159 782 Halle, afd. 1, sectie B, perceel 75N en 75L
Relevante termen:	Proefsleuvenonderzoek, leemstreek, militair kampement 1691, weg, leemontginning.
Bebouwde zones:	Niet van toepassing

3.1.2 Archeologische voorkennis

Op basis van het verslag van resultaten van de archeologienota (ID:18801) kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd worden. Omwille van de intense (historische) erosie van de leemgronden en het eeuwenlang gebruik van de gronden als akkerland wordt een lage verwachting vooropgesteld voor wat betreft de aanwezigheid van (in situ bewaarde) **artefactenvindplaatsen** uit de steentijd (jager-verzamelaars). Het historisch kaartmateriaal toont de aanwezigheid van een historische weg tot het midden van de 20^e eeuw. Verder zijn echter geen structuren zichtbaar. Daarom wordt, met uitzondering van de weg, de aanwezigheid van **post-middeleeuwse sporensites** als laag ingeschat. Op basis van het bureauonderzoek kan worden geconcludeerd dat er een archeologische verwachting bestaat voor (pre)historische archeologische waarden vanaf de metaaltijden voor het gehele projectgebied.

3.1.3 Onderzoeksopdracht

Het proefsleuvenonderzoek heeft als doel om de aanwezigheid en bewaringstoestand van bodemsporen te onderzoeken. De doelstelling betreft om op basis van de vaststellingen op het terrein een gefundeerde afbakening te maken van archeologisch relevante zones waarbinnen een vervolgonderzoek dient plaats te vinden en/of waar behoud in situ mogelijk is.

Volgende onderzoeksvragen werden opgesteld in het programma van maatregelen:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Zijn er nog intacte, al dan niet begraven, (paleo)bodems aanwezig?
- In hoeverre is de bodemopbouw, zoals weergegeven op de bodemkaart, recent³ verstoord?
- Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het vergunningsgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in ruimte en tijd?
- Wat is de aard en de datering van de aanwezige archeologische waarden?
- Is verder archeologisch onderzoek nodig?

3.1.4 Werkwijze

De sleuven worden aangelegd volgens de Code van Goede Praktijk versie 4.0 hoofdstuk 8.6. Omwille van de praktische reden zoals het werken evenwijdig aan de langste perceelgrens en het behalen van een correcte dekkingsgraad, wordt geopteerd voor de aanleg van 3 sleuven (fig. 2.3). De sleuven zullen een noordwest-zuidoost oriëntatie hebben, evenwijdig aan de langste richting van de percelen. Omwille van praktische aspecten zoals snelheid en efficiëntie wordt geopteerd voor 2 m brede, parallelle proefsleuven met een tussenafstand die ca. 15 m bedraagt, gerekend vanuit de centrale lengte-as van de sleuven. De sleuven worden aangelegd tot op de archeologisch relevante vlakken. De dekkingsgraad van 12,5 % volgens conventies wordt conform de Code Goede Praktijk opgesplitst in 10 % sleuven en 2,5 % kijkvensters. Indien een archeologische site wordt aangetroffen, worden extra proefsleuven en/of kijkvensters gegraven om een afbakening van de site te bekomen.

³ Hiermee wordt de periode na de Tweede Wereldoorlog bedoeld.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

Voorafgaand en tijdens het proefsleuvenonderzoek wordt bijkomende aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van metalen vondsten geassocieerd aan het nabijgelegen Frans legerkamp ten tijde van de belegering van Halle door de maarschalk van Luxemburg in mei 1691 (**metaaldetectie**). Tijdens het uitvoeren van het proefsleuvenonderzoek wordt een systematisch vlakdekkende screening met metaaldetectie uitgevoerd op elk aangelegd (tussen)vlak, ook om mogelijke metaalvondsten uit andere periodes te capteren. Het metaaldetectie-onderzoek moet gebeuren volgens de bepalingen in hoofdstuk 7.5 van de Code Goede Praktijk (versie 4.0). Alle vondsten worden digitaal topografisch driedimensionaal ingemeten. Er wordt gezocht met een minimale metaaldiscriminatie. Indien een concentratie van metalen vondsten aangetroffen wordt, wordt de zone hierrond (vanaf maaiveld) grondig gecontroleerd. Indien nodig wordt machinaal een kijkvenster gegraven. Hierbij wordt uiteraard **laagsgewijs** tewerk gegaan.

De proefsleuven en eventuele kijkvensters worden uitgegraven met een graafmachine met een tandenloze bak. Kijkvensters worden gebruikt om sporenconcentraties nader te bekijken, maar ook om schijnbaar lege zones te controleren.

Indien echter anderzijds blijkt tijdens het proefsleuvenonderzoek dat de ondergrond sterk verstoord is, kan overgeschakeld worden op proefputten in de lijn van de sleuven met een tussenafstand van ca. 5 m (of volgens het voortschrijdend inzicht van de veldwerkleider) teneinde de mogelijke verstoring (en) snel en efficiënt in kaart te brengen.

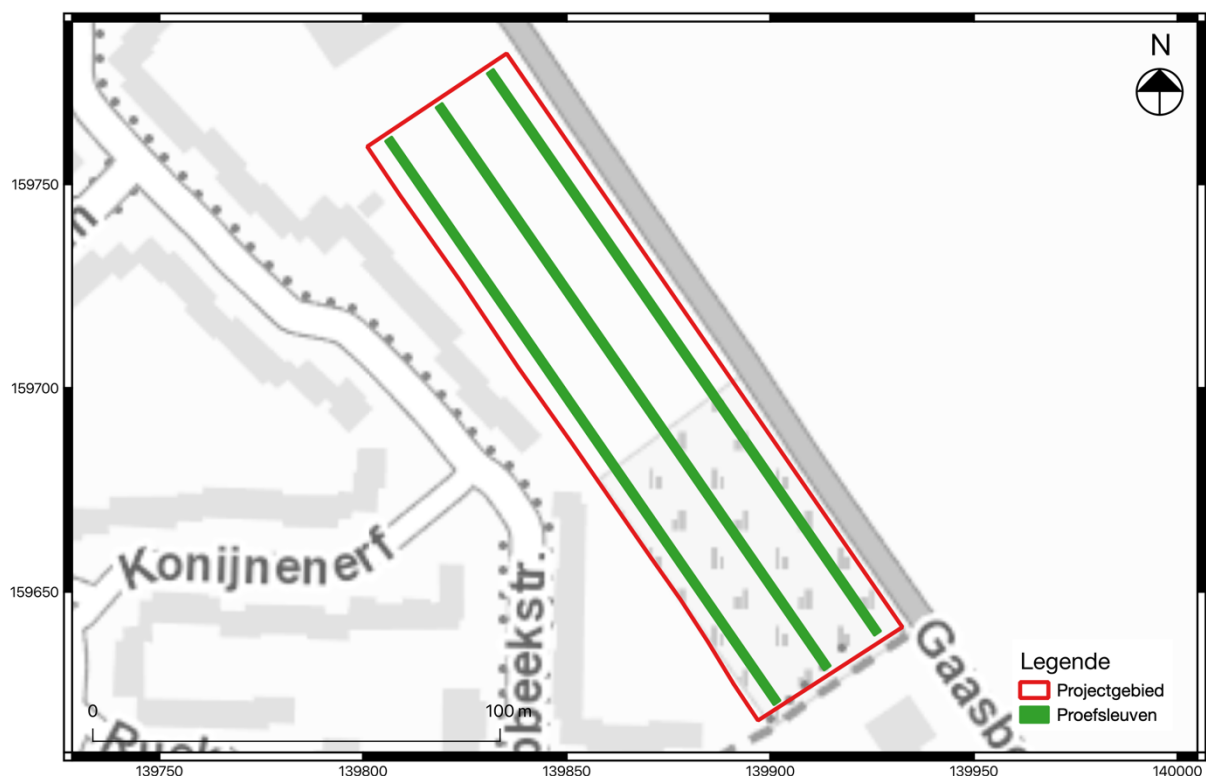
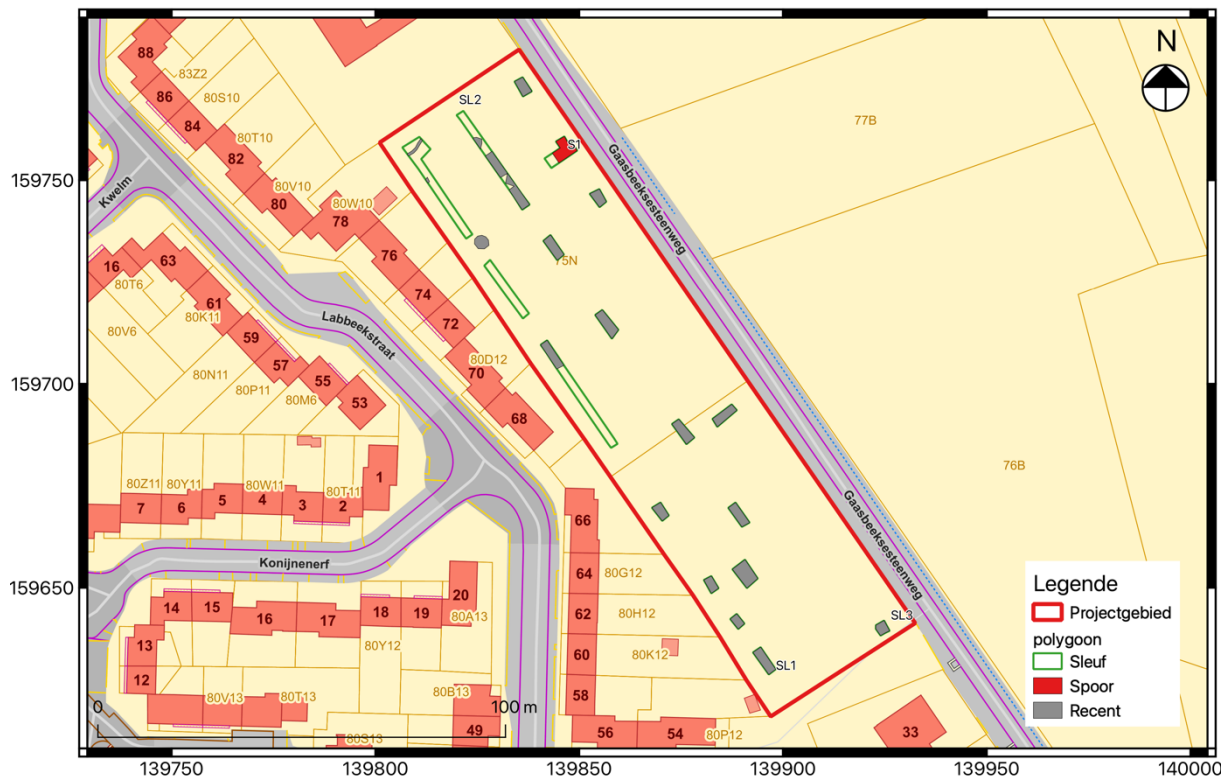

Fig. 3.1: Sleuvenplan uit het programma van maatregelen⁴.

⁴ Archeologienota ID 18801

3.1.5 Afwijkingen t.o.v. het Programma van maatregelen (PVM)

Tijdens het graven van de proefsleuven bleek de ondergrond sterk verstoord te zijn. Hierdoor werd er overgegaan op profielputten. Van de moment dat er een natuurlijke bodem werd vastgesteld op een diepte van max. 1,3m werd er overgegaan op proefsleuven. Het vlak werd volgens de maatregelen gecontroleerd met een metaaldetector vanaf de moment dat er geen verstoorde bodem werd aangetroffen. Door de aanpassing aan het vooropgestelde proefsleuvenplan werd er niet de opteerde 12,5% van het terrein opengelegd, maar werd er slechts 5,5% (393m²) van het terrein opengelegd.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

Het projectgebied vertoont een depressie in de noordelijke zone van ca. 45,3 m TAW tot 44,3 m TAW. Daarna stijgt het terrein opnieuw in zuidelijke richting tot ca. 45,6 m TAW. Het zuidoost-noordwest georiënteerd terreinprofiel toont een geleidelijke daling van ca. 44,4 m TAW tot ca. 44 m TAW.

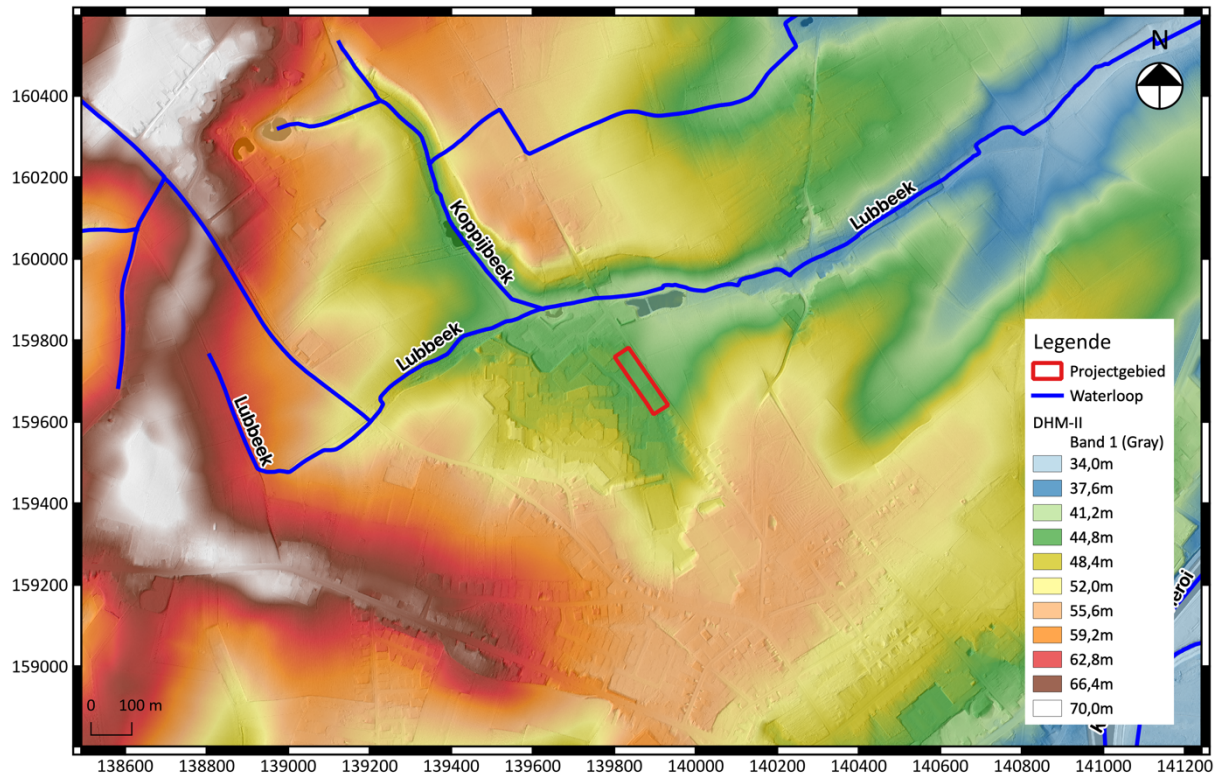

Fig. 3.3: Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

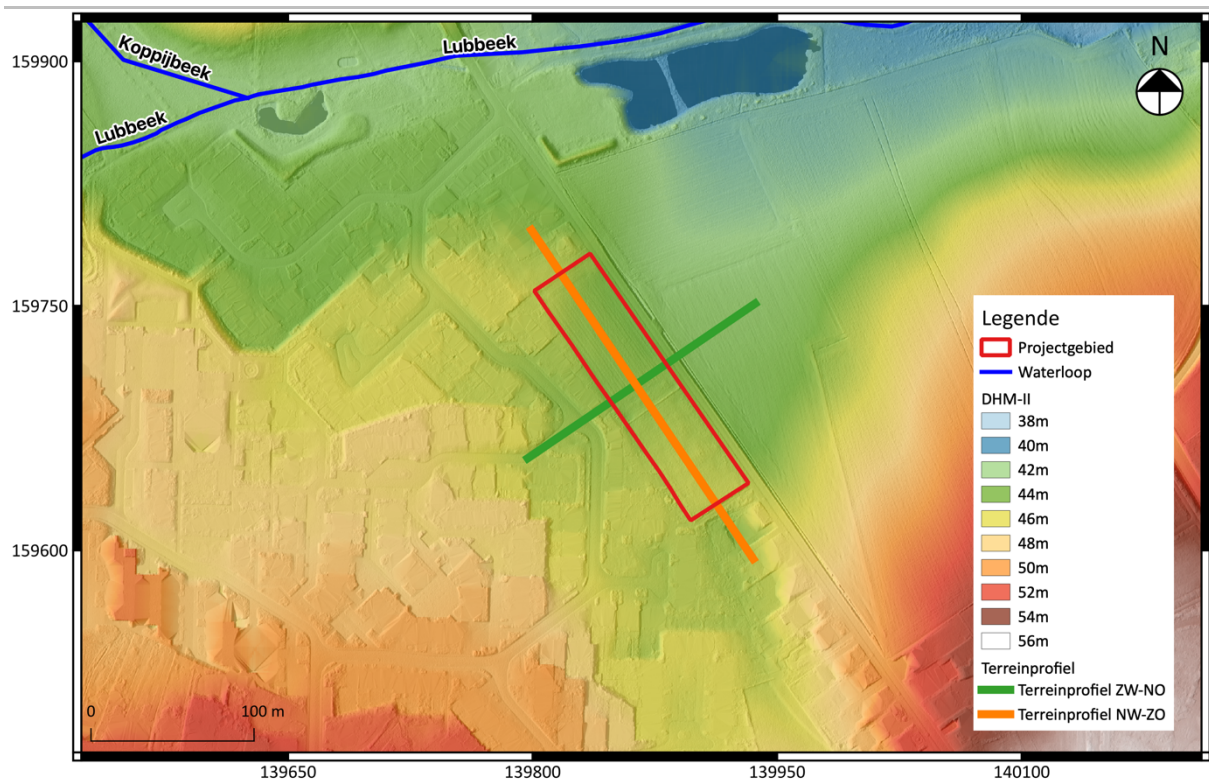

Fig. 3.4: Detail van het DHM met aanduiding van de terreinprofielen en het projectgebied.

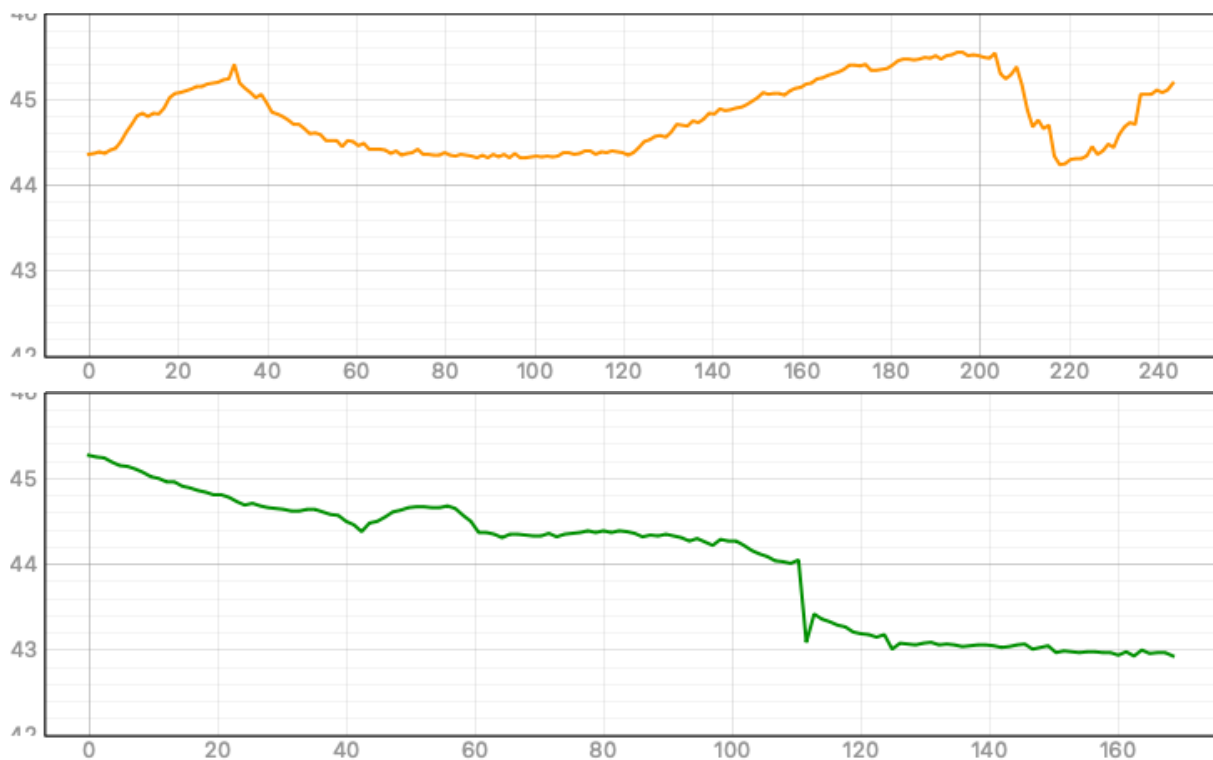

Fig. 3.5: Terreinprofielen (boven NW-ZO, onder ZW-NO) met aanduiding van het projectgebied.

Volgens de **tertiair geologische kaart** is het projectgebied opgebouwd uit sedimenten van de Formatie van Kortrijk, meer specifiek uit het Lid van Saint Maur (KoSm). Dit is het tweede oudste lid uit de formatie en kan gedateerd worden in het Vroeg-Eoceen (54,8 – 49 Ma). Dit lid bestaat uit een silthoudende grijze klei.

De **quartaair geologische kaart** duidt het projectgebied aan met type 3. Dit duidt op de aanwezigheid van fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) die bedekt zijn met eolische loessafzettingen uit het Laat-Pleistoceen of Vroeg-Holoceen. Aangrenzend ten noorden van het projectgebied bevindt zich het type 3a, die bestaat uit een gelijke opbouw met een fluviatiele afdekking uit het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.

Volgens de **bodemkaart** komen in het projectgebied Ab-bodemseries (droge leemgronden) voor met verschillende profielontwikkelingen. In het noorden van het projectgebied komt een Aba1-bodemserie met een textuur B-horizont en dunne A-horizont (< 40 cm). Ten zuiden hiervan komt een Abp(c)-bodemsrie voor die opnieuw wijst op een droge leembodem, maar met een bedolven textuur B-horizont op minder dan 80 cm diepte. In de zuidelijke zone komt een Abp-bodemserie voor die wijst op droge leembodems zonder profielontwikkeling, die zijn ontstaan uit geërodeerd leemmateriaal. Het afwisseling voorkomen van Aba- en Abp-bodemseries wijst dan ook op een sterke erosie.⁵

Een sterke afwisseling van Aba- en Abp-bodems wijst op de aanwezigheid van een sterk geërodeerd reliëf. De bovenste sedimenten van de B-horizont zijn geërodeerd en afgezet op lagergelegen zones waardoor eventuele archeologische artefacten achtergelaten op het toenmalig loopvlak niet langer *in situ* zijn bewaard (fig. 1.17). In een latere fase is colluvium afgezet op dit erosievlak, waarbij de dikte ervan recht evenredig is met de afstand tot de *thalweg* (van het brondal of erosiegeul).⁶ Een vergelijkbare situatie is aangetoond in het vooronderzoek aan de Tramlaan te Meise door Studiebureau Archeologie in 2013 gelegen op een gelijkaardige afwisseling van Lba- en Lbp-bodems. Hier is aangetoond dat na ontbossing de A-horizonten zijn afgeknot door erosie waardoor de bouwvoor (Ap-horizont) vaak rechtstreeks op de B2t-horizont rust.⁷

⁵ Van Ranst & Sys, 2000.

⁶ De bodemserie Abp(c) geeft aan dat de textuur-B horizont is afgedekt door een dun pakket colluvium en waargenomen binnen het bereik van de boordiepte tijdens de bodemkundige kartering, m.a.w. vanaf 80 cm onder het maaiveldniveau. Deze bodemserie markeert de overgang naar de colluviale leemgronden waar geen profielontwikkeling is waargenomen tijdens de bodemkundige kartering (bodemsrie Abp).

⁷ Steenhoudt & Smeets 2013, p. 10.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

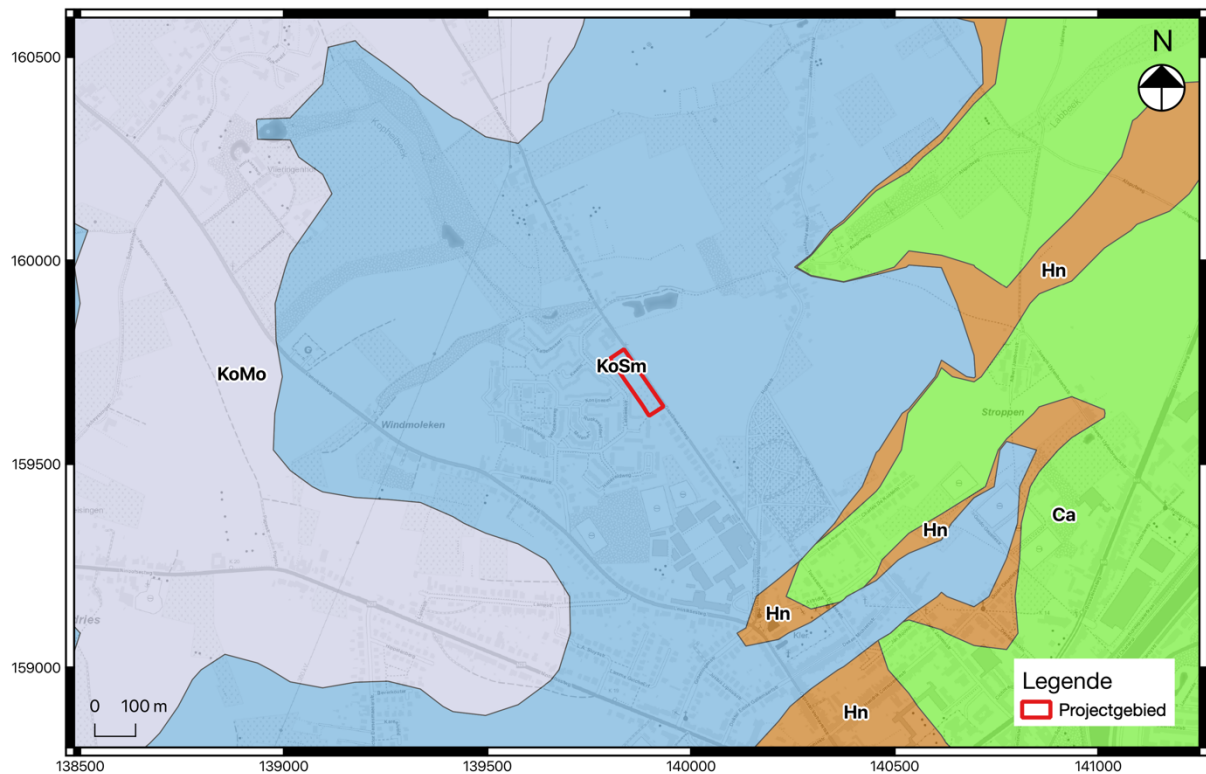

Fig. 3.6: Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied.

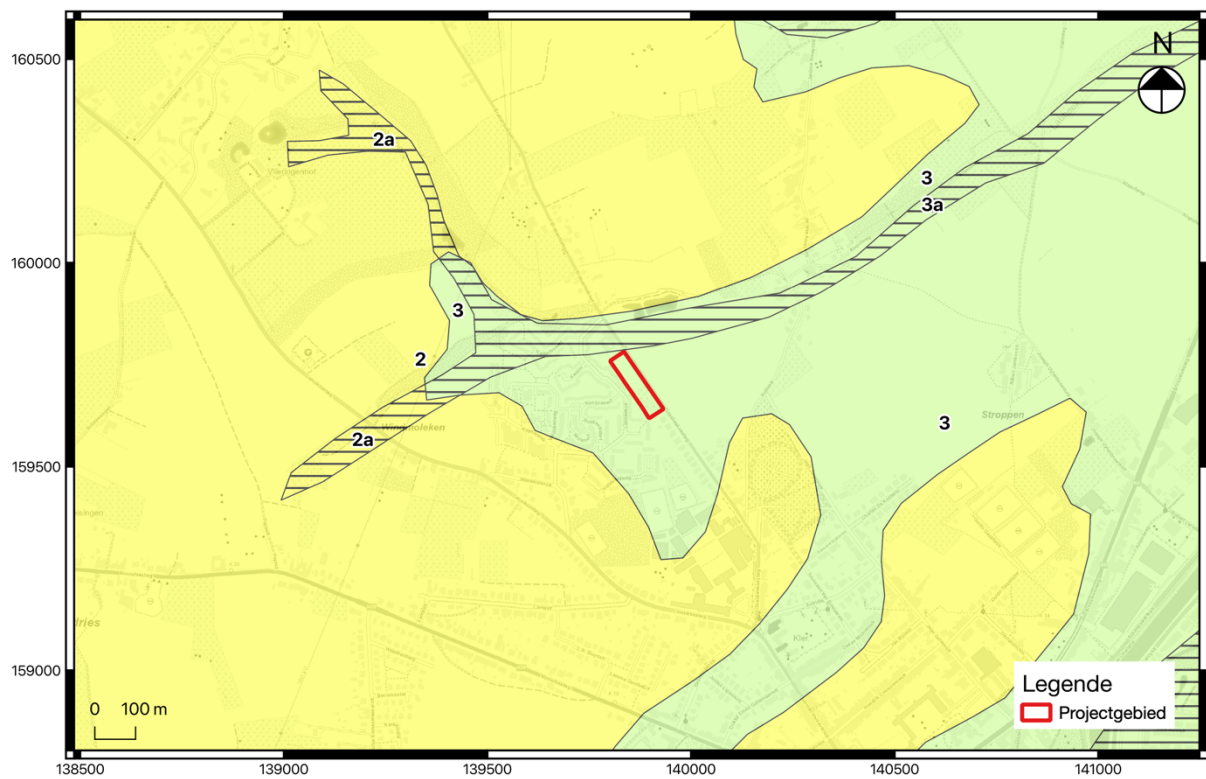

Fig. 3.7: Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

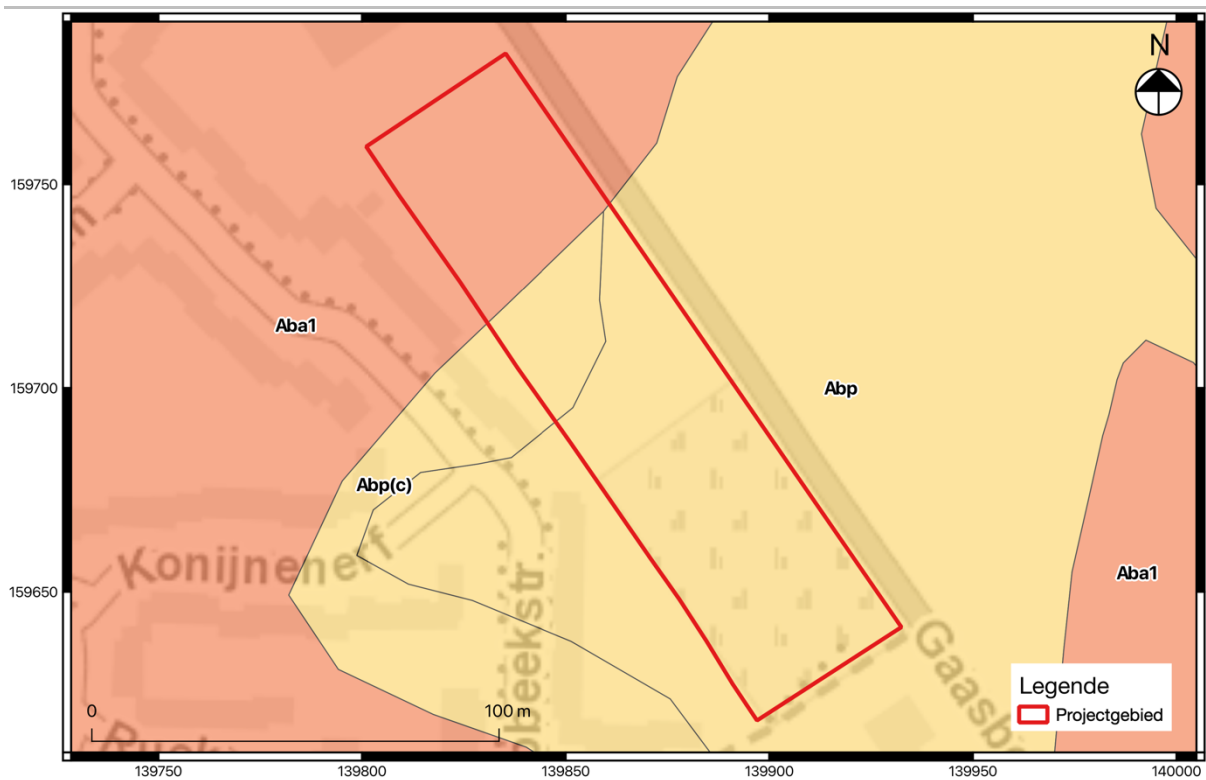

Fig. 3.8: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied.

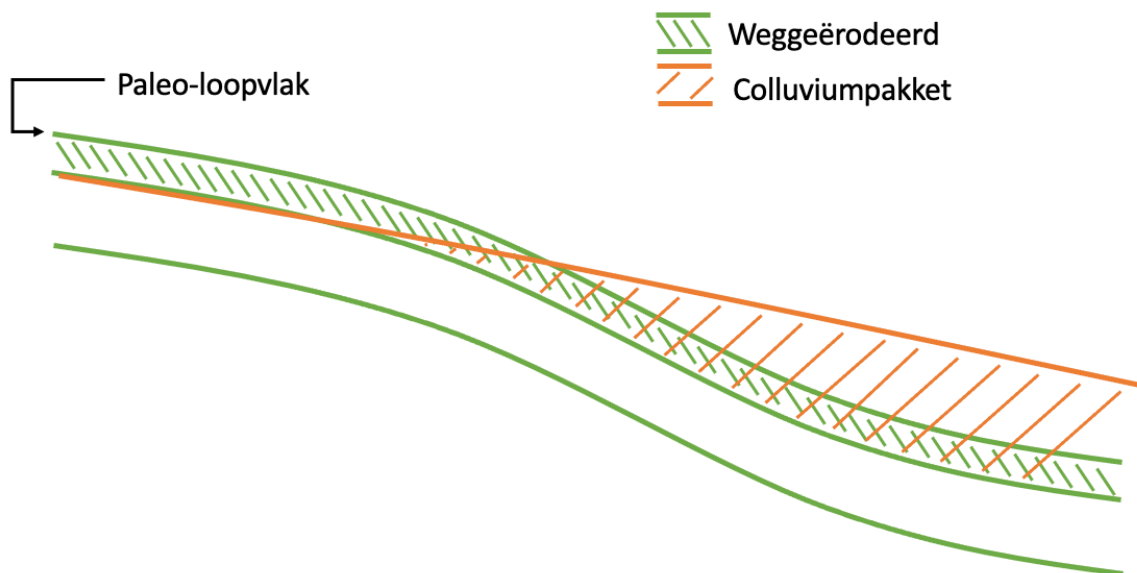

Fig. 3.9: Schematische voorstelling van de erosiegeschiedenis ter hoogte van reliëfgradienten op historische landbouwgronden in de leemstreek.

3.2.2 Beschrijving van de referentie-bodemprofielen

Tijdens het huidige veldwerk werden in totaal 12 profielen gezet en beschreven. Er werd vastgesteld dat het terrein in drie pedogenetische zones kan opgedeeld worden, namelijk een zone waar er geen verstoringen werden aangetroffen en een Bt-horizont en zones waar er verstoringen werden aangetroffen met al dan niet een B-horizont. In de zone waar er geen B-horizont aanwezig was onder de verstoringen werd er wel een C-horizont aangetroffen. Deze horizonten komen voornamelijk voor onder HTM-horizonten, waardoor het aldus om verstoorde bodemprofielen gaat.

Voor elk van de zones kunnen één of meerdere bodemprofielen als referentie worden beschouwd.

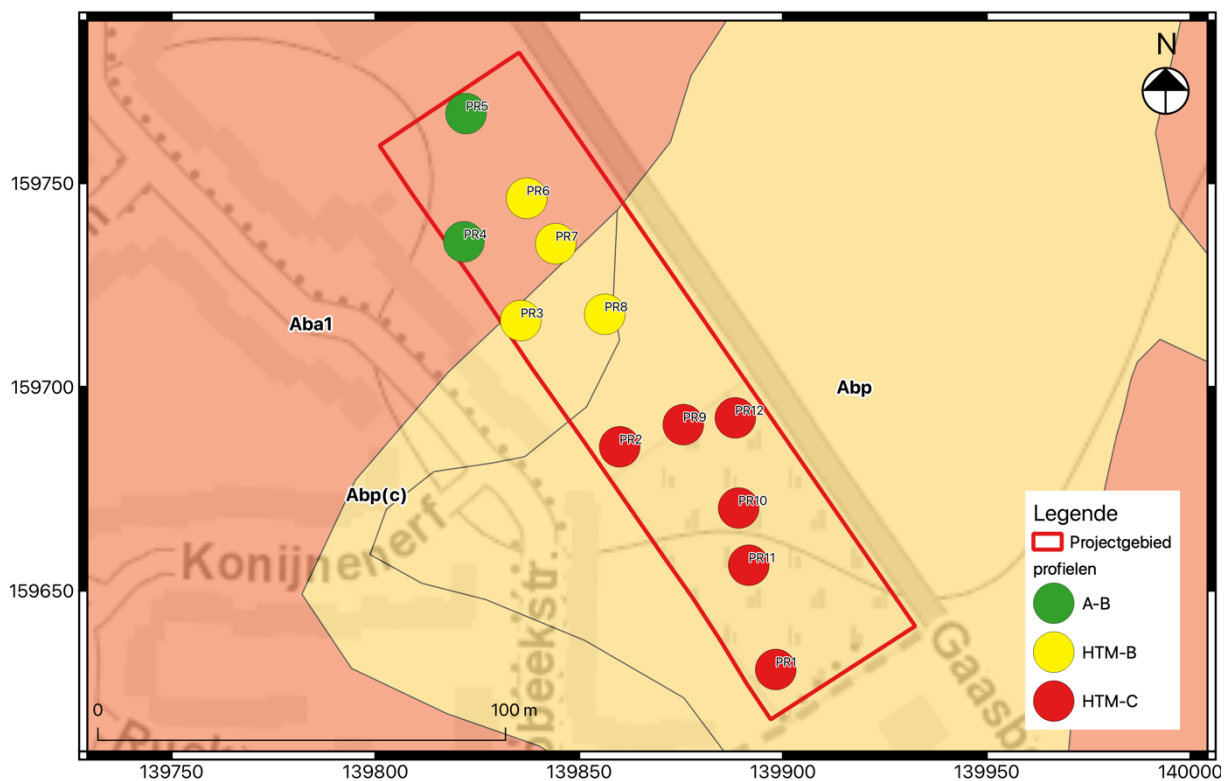

Fig. 3.10: Pedogenetische zones profielen geprojecteerd op de bodemkaart.

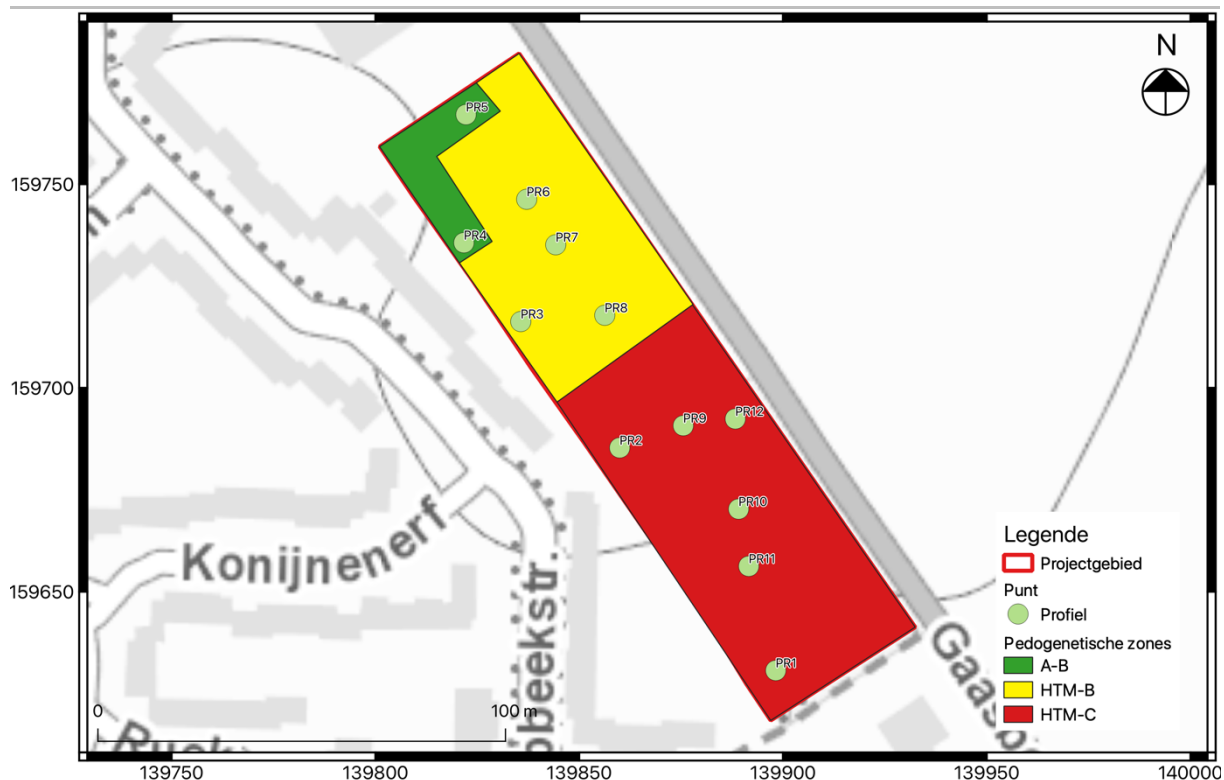

Fig. 3.11: Pedogenetische zones met locatie van de profielen

3.2.2.1 Pedogenetische zone 1 (HTM-C)

In de zuidelijke helft van het projectgebied werd er onder de eventueel aanwezige A-horizont een dik HTM-pakket aangetroffen die de ondergrond verstoord heeft. Onder dit HTM-pakket werd colluvium op een C-horizont aangetroffen of direct een C-horizont. In deze zone kan er aldus uitgegaan worden dat het archeologische vlak (B-horizont) volledig is weggegraven en dat het gevormde colluvium recenter is dan deze vergravingen. Profiel 11 zal als referentieprofiel gelden voor deze pedogenetische zone.

In profiel 11 werd er onder de 20cm dikke Aa-horizont een HTM-pakket aangetroffen dat bestaat uit drie horizonten. De eerste HTM-horizont bestaat uit aangevoerde leem die donker bruin van kleur is. De tweede HTM-horizont is zwart van kleur en bevat puinafval in de vorm van bouwceramiek, ceramiek, metaal en glas. De derde HTM-horizont is gevlekt donkergrijs van kleur. Dit HTM-pakket is 160cm dik. Op een diepte van 180cm komt een C-horizont voor die gevlekt licht bruin van kleur is en bestaat uit zandige leem.

In profiel 12 werd er onder de HTM-horizont die tot een diepte van 130cm reikt een colluviumpakket van 30cm dik aangetroffen. Dit colluvium is gevlekt licht grijsbruin van kleur en bevat houtskoolspikkels en bouwceramiekspikkels. Onder dit colluvium komt de C-horizont voor. In profiel 2 werd ook colluvium aangetroffen onder de HTM-horizont. De HTM-horizont in dit profiel is slechts 61cm dik, waardoor het colluvium op een diepte van 75cm voorkomt en de C-horizont op een diepte van 102cm. In dit profiel werd de grondwatertafel bereikt op een diepte van 195cm onder het maaiveld. In profiel 1 werd geen A-horizont boven de HTM-horizont aangetroffen. En werd de C-horizont aangetroffen op een diepte van 150cm. In profiel 9 werd er geen C-horizont aangetroffen, maar enkel colluvium. Echter

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

op basis van de omliggende profielen kan er vanuit gegaan worden dat er zich een C-horizont onder dit colluvium bevindt. Het colluvium in dit profiel werd aangetroffen op een diepte van 140cm.

Fig. 3.12: Profiel 11.

3.2.2.2 Pedogenetische zone 2 (HTM-B)

In het centrale/noordelijke deel van het terrein werd er onder de ploeghorizont of onder een HTM-pakket een Bt-horizont aangetroffen. Soms werd er onder het HTM-pakket nog een colluviumlaag aangetroffen. Op basis van het uitzicht en de locatie van dit colluvium kan er vanuitgegaan worden dat het om hetzelfde colluvium gaat als werd aangetroffen in het zuidelijke deel van het terrein. Profiel 7 zal als referentieprofiel dienen voor deze zone.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

In profiel 7 werd er onder de Aa-horizont die gevlekt donker grijsbruin van kleur is op een diepte van 38cm een HTM-pakket aangetroffen. Dit HTM-pakket bestaat uit drie HTM-horizonten die een diepte van 135cm bereiken. Op een diepte van 135cm komt er een gevlekt bruine Bt-horizont voor. Het profiel bereikte een diepte van 170cm.

In profiel 3 werd er tussen het HTM-pakket en de Bt-horizont een colluviumlaag aangetroffen die gevlekt lichtbruin van kleur is en bestaat uit zandige leem.

Fig. 3.13: Profiel 7.

3.2.2.3 Pedogenetische zone 3 (A-B)

In het noordwestelijke deel van het onderzoeksgebied werden in profielen 4 en 5 geen HTM-pakket aangetroffen. Profiel 4 zal als referentieprofiel gelden voor deze zone.

Onder de gevlekte donker grijsbruine Ap-horizont komt op een diepte van 30cm colluvium voor. Dit colluvium bestaat uit zandig leem en is gevlekt grijsbruin van kleur. Op een diepte van 53cm komt een gevlekte bruine Bt-horizont voor. Het profiel bereikte een diepte van 138cm.

In profiel 5 werd er geen colluvium aangetroffen. De Bt-horizont bevindt zich direct onder de Ap-horizont op een diepte van 35cm.

Fig. 3.14: Profiel 4.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

3.2.3 Beschrijving van de sporen⁸

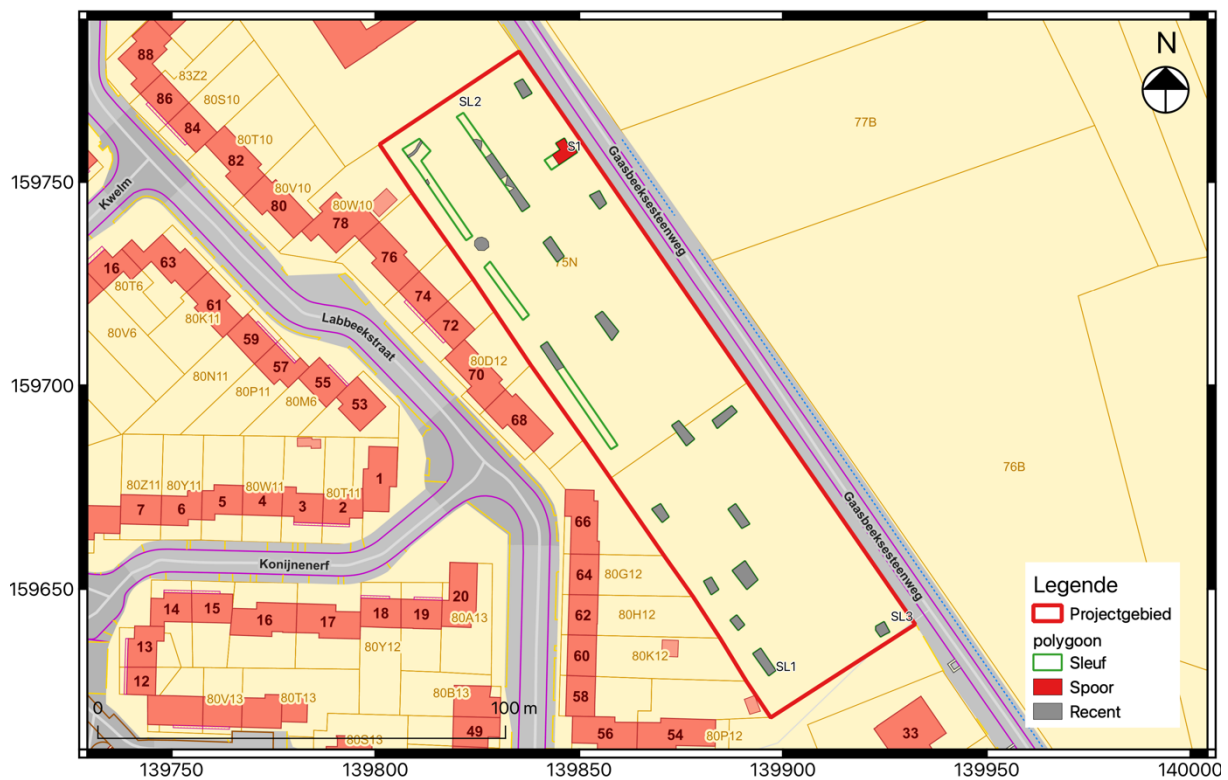

Fig. 3.15: Allesporenplan

Tijdens het onderzoek werd er slechts één spoor aangetroffen. Het betreft een deel van de weg die op de historische kaarten is afgebeeld. Deze weg bestond uit kasseien en werd aangetroffen in het noordoostelijke deel van het onderzoeksgebied. De weg kon niet in zijn geheel bloot gelegd worden doordat deze gedeeltelijk onder de huidige bevindt en doordat deze meer naar het zuiden toe weggegraven is. De weg had een minimale breedte van 5m. In het westelijke deel van de proefsleuf werd een kassei in een andere richting aangetroffen met daarnaast geen kasseien meer. Er wordt er dan ook vanuit gegaan dat dit de boordsteen was van de weg. De locatie van de weg komt overeen met de locatie op de historische kaarten.

⁸ Allesporenplan op A0 beschikbaar in bijlage

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

Fig. 3.16: Spoor 1 in sleuf 3

Fig. 3.17: Detail van de weg met linksonder mogelijk een boordsteen.

3.2.4 Beschrijving van de vondsten

Er werden geen archeologisch relevante vondsten aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek en metaaldetectieonderzoek.

3.3 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Tijdens het proefsleuvenonderzoek kon vastgesteld worden dat de zuidelijke helft van het terrein vergraven is en opgevuld met HTM-pakketten. Het archeologische vlak, namelijk de Bt-horizont werd in deze helft van het terrein niet meer aangetroffen. Deze locatie komt overeen met een zone op de topografische kaarten van 1939 en 1969 waarin vergravingen zichtbaar zijn. Het terrein is gelegen naast een baksteenfabriek (*briquerie*) en het is hoogstwaarschijnlijk dat zij de leem van het terrein ontgonnen hebben, waardoor er geen B-horizont meer werd aangetroffen in deze zone. Op de noordelijke helft van het terrein werden eveneens verstoringen aangetroffen van onder andere een constructie die zichtbaar is op de luchtfoto van 2019 en van de oude weg die dwars doorheen het onderzoeksgebied liep. Deze weg was ter hoogte van de zuidelijke helft niet meer zichtbaar. In het noordelijke deel kon de weg aangetroffen worden langs de huidige weg, waardoor deze niet in zijn geheel kon vrijgelegd worden. De weg had een minimale breedte van 5m. In de noordwestelijke hoek van het terrein werden geen grote verstoringen aangetroffen. In deze zone was het archeologische vlak aanwezig tussen een diepte van 35 en 55cm onder het maaiveld.

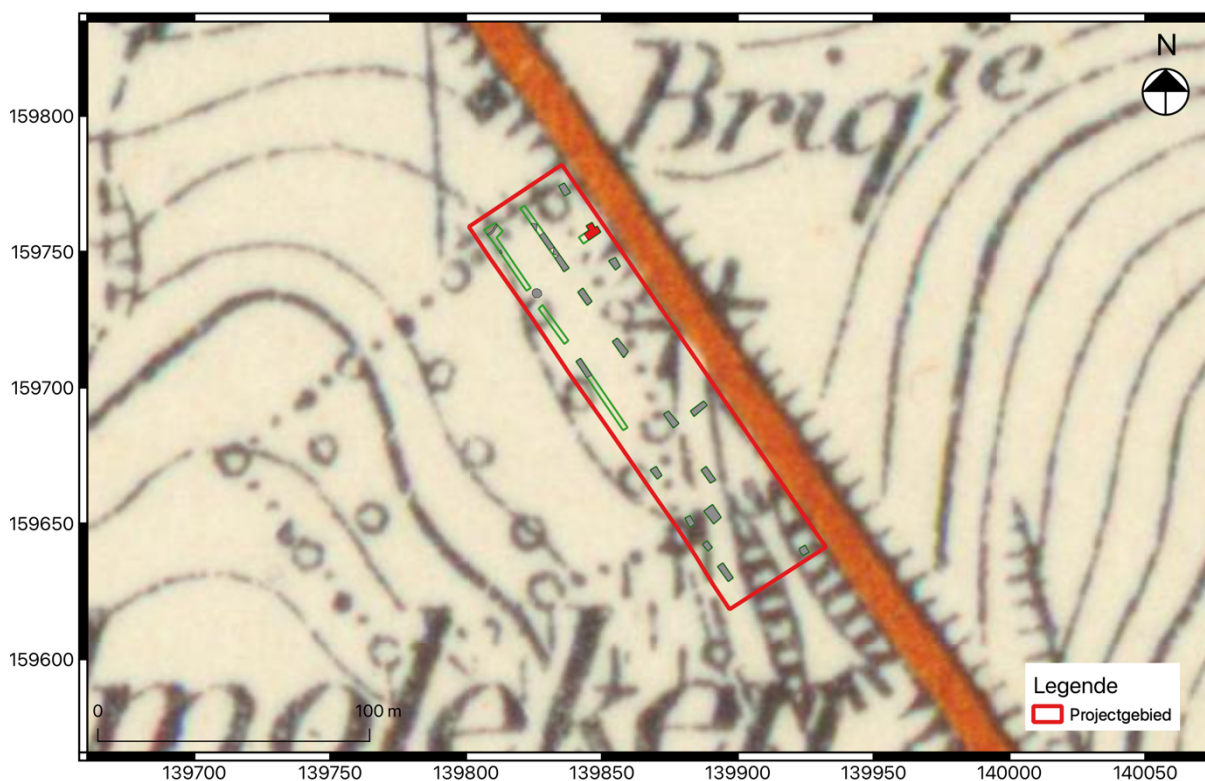

Fig. 3.18: Topografische kaart van 1939 met in het zuiden de ontginning.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

Fig. 3.19: Luchtfoto van 2019 met in het noordelijke deel een betonplaat.

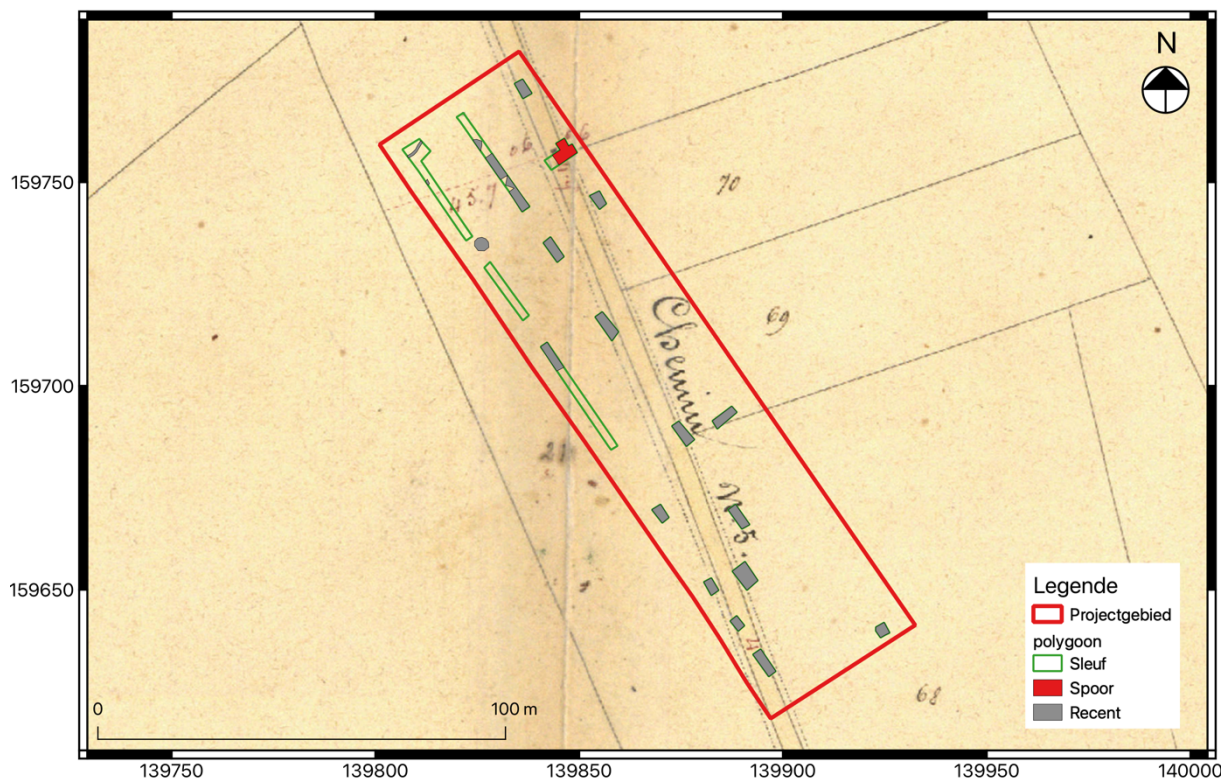
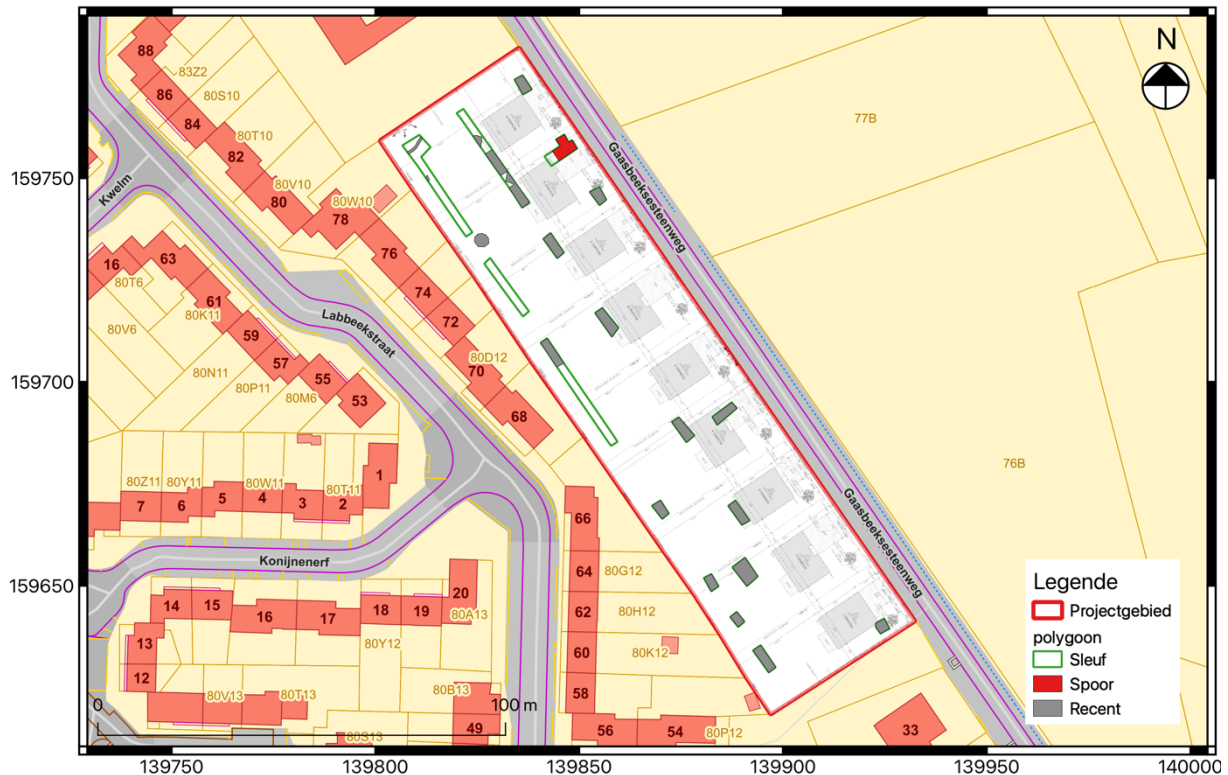

Fig. 3.20: allesporenplan met de weg (S1) geprojecteerd op de atlas der buurtwegen.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

3.4 Impactbepaling van de geplande werken op het bodemarchief

Tijdens het proefsleuvenonderzoek kon met zekerheid worden aangetoond dat er binnen de contouren van het projectgebied geen relevante archeologische waarden aanwezig zijn. De geplande werken, namelijk een verkaveling waarbij de geplande huizen vorstvrij gefundeerd en niet onderkelderd worden, zullen niet ingrijpen op een archeologisch relevant bodemarchief.

In de noordwestelijke hoek van het onderzoeksgebied werden er geen grote verstoringen aangetroffen van het archeologische vlak. In deze zone bevond het archeologische vlak zich op een diepte tussen 35cm en 55cm.

- *Zijn er nog intacte, al dan niet begraven, (paleo)bodems aanwezig?*
Er werden geen intacte, al dan niet begraven, (paleo)bodems aangetroffen.
- *In hoeverre is de bodemopbouw, zoals weergegeven op de bodemkaart, recent⁹ verstoord?*
Over het gehele terrein, met uitzondering van de noordwestelijke hoek, werden er grote verstoringen aangetroffen. In de zuidelijke helft van het onderzoeksgebied werd het archeologisch vlak volledig vergraven in functie van leemontginning. In deze zone werd er geen B-horizont meer aangetroffen. In het centrale en noordoostelijke deel van het onderzoeksgebied werd er verstoringen van het archeologisch vlak aangetroffen. De centrale verstoringen zijn onder andere te wijten aan een betonplaat en het weggraven en/of de aanleg van de oude weg.
- *Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het vergunningsgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in ruimte en tijd?*
De enige sporen die werden aangetroffen zijn deze van de weg die op de historische kaarten aanwezig is. Deze bestond uit kasseien en hadden een minimum breedte van 5m. De weg werd in het noordoostelijke deel van het onderzoeksgebied aangetroffen en is meer naar het zuiden toe weggegraven.
- *Wat is de aard en de datering van de aanwezige archeologische waarden?*
De aangetroffen weg kan in de nieuwe tijd gedateerd worden op basis van het historische kaartmateriaal.
- *Is verder archeologisch onderzoek nodig?*
Er is geen verder archeologisch onderzoek nodig. Het enige aangetroffen spoor is een oude weg, waarbij er geen kenniswinst is in een verder archeologisch onderzoek.

3.7 Conclusie en afweging vervolgonderzoek

De archeologische verwachting van het terrein is dermate laag dat een verder archeologisch onderzoek niet noodzakelijk is.

⁹ Hiermee wordt de periode na de Tweede Wereldoorlog bedoeld.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle

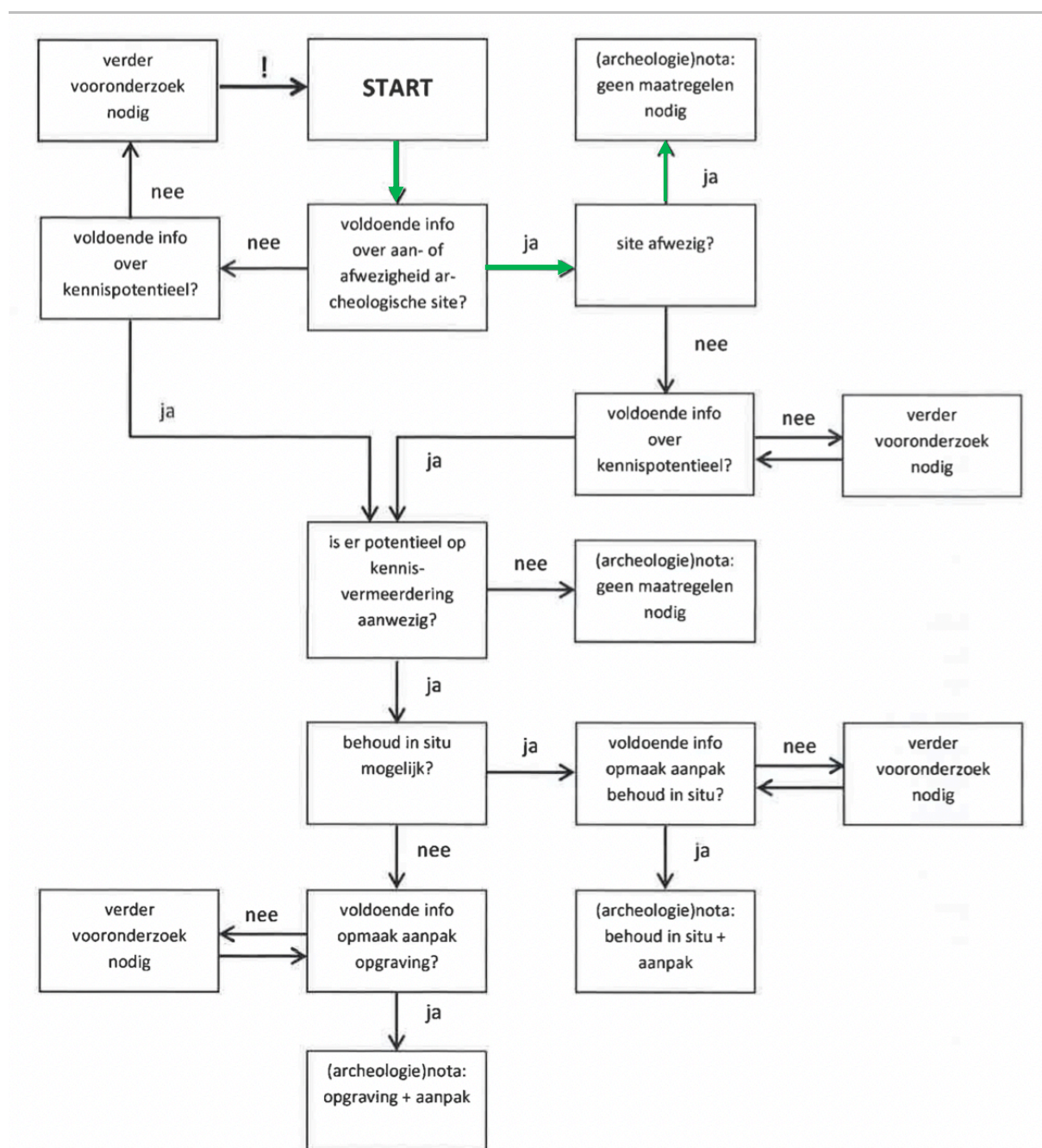

Fig. 3.22: Procesverloop voor het projectgebied gevisualiseerd binnen de beslissingsboom bij de afweging over de noodzaak tot verder archeologisch onderzoek.¹⁰

¹⁰ Code Goede Praktijk 5.2

Bibliografie

BOGEMANS F. 2005: Legende overzichtskaart Quartairgeologie Vlaanderen, Brussel.

Myngher A. & A. De Raymaeker 2021. "Archeologienota: Het archeologisch bureauonderzoek voor de verkaveling aan de Gaasbeeksesteenweg te Halle."

VAN RANST E. & SYS C. 2000: Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1:20.000), Brussel.

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/18801>

Bijlage